KUNTA LIITTO

Ajankohtaista toimialan lainsäädännössä

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 140/2022 vp)

KEHTO-foorumi 3.-4.11.2022

Päivi Tiihonen, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto

Kunnissa digitalisaatio tukee kunnan tehtäviä ja palveluja

Kaupunkikehittäminen

Palveluverkoston kehittäminen

Maapolitiikka

Uusien alueiden kehittäminen

Asema- ja yleiskaavoitus

Asuin- ja yritystontit

Osoitepäätökset

Kiinteistötoimitukset

Rakennusluvat- ja valvonta

Mittaus ja kartoitus

Kunnan tilojen (koulut, päiväkodit, urheilutilat, kirjastot jne.) rakennuttaminen

Yleisten alueiden luvat

Katujen ja puistojen rakentaminen, ylläpito ja hoito

Liikuntapaikkojen, ulkoilureittien yms. rakentaminen ja hoito

Ympäristöluvat- ja valvonta

Liikenteen kehittäminen, liikenteenohjauslaitteet

Katuvalaistus

Tilojen hallinta ja kunnossapito

Vesihuolto

Jätehuolto

Jne.

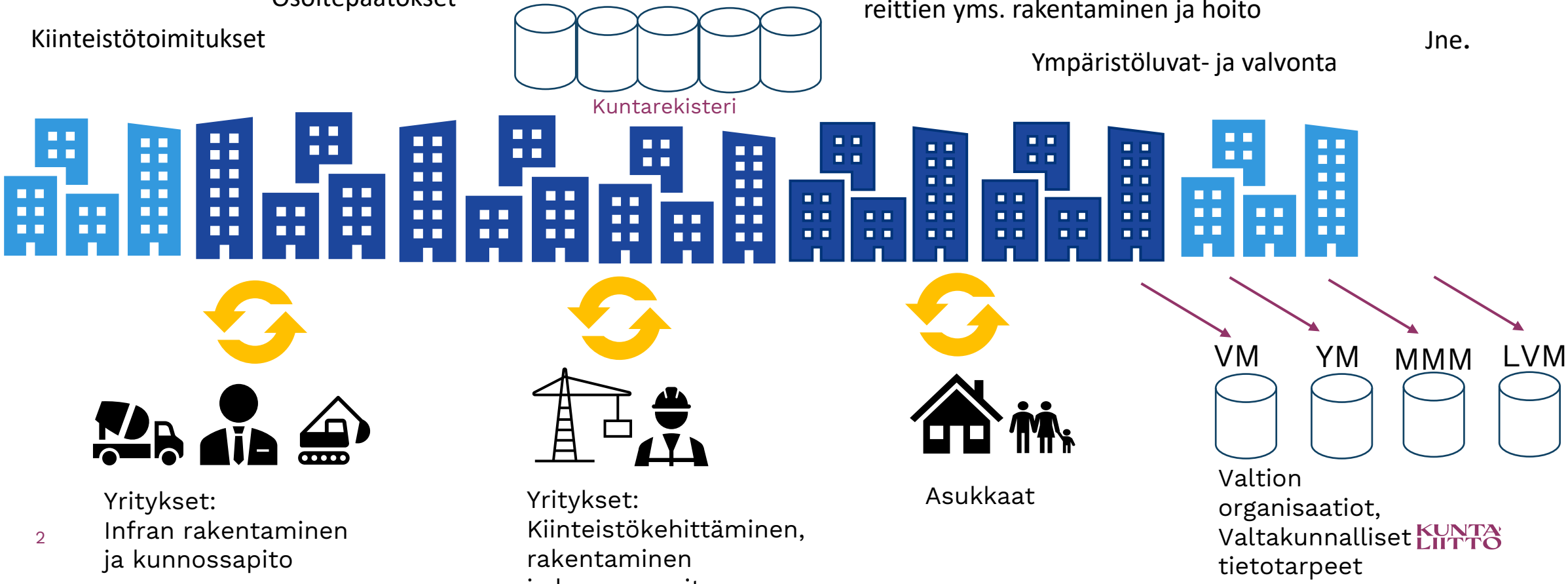

Kuntien rakennetun ympäristön prosessi karkeasti kuvattuna

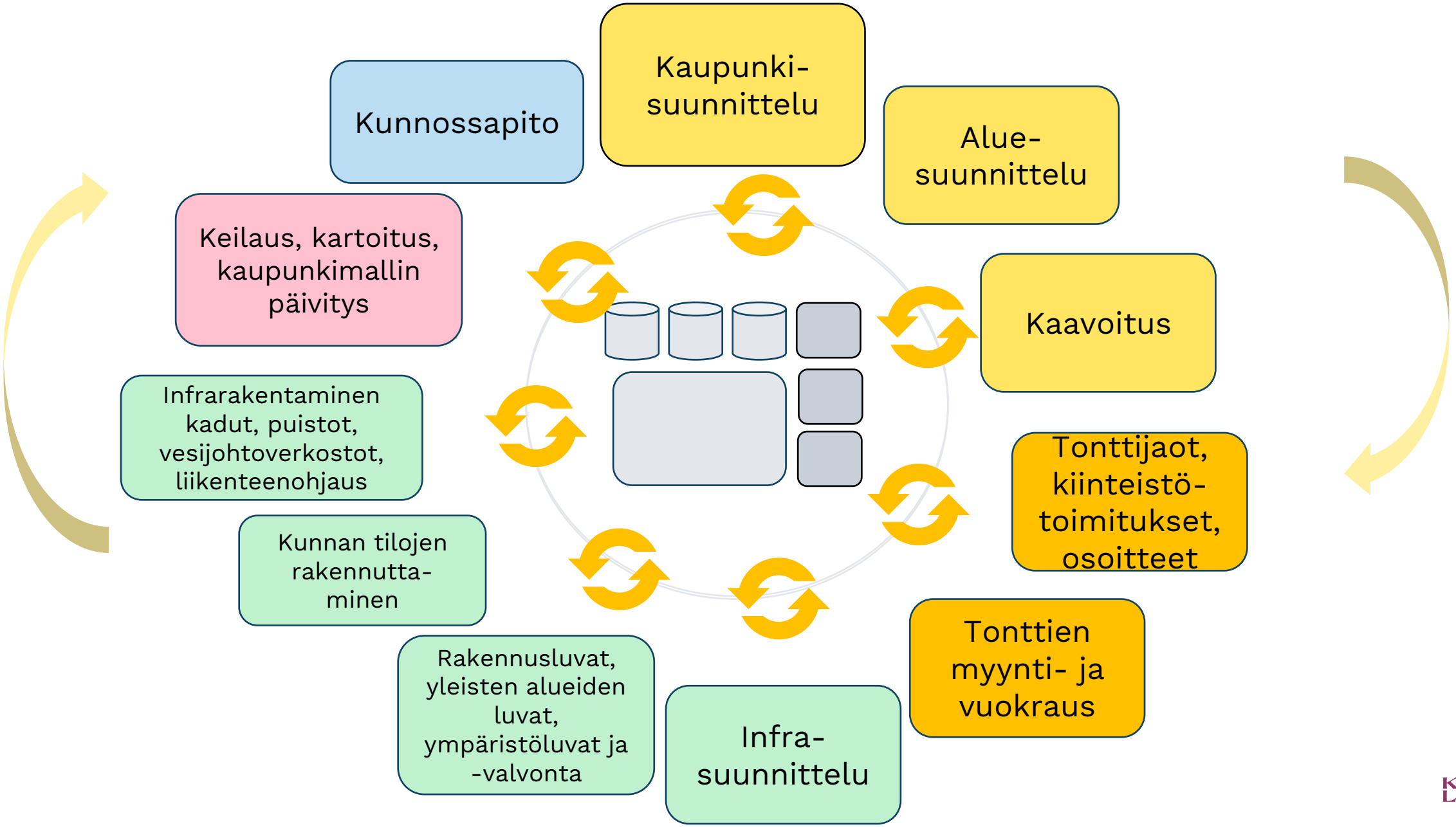

KUNTA-LIITTO

Kunnissa rakennetun ympäristön tiedot ovat saamaa tiedonhallinnan kokonaisuutta ja tukevat kunnan tuottamia palveluja

KUNTA LIITTO

Tavoitteena on, että kunnan järjestelmistä tiedot välittyvät valtiolle automaattisesti, ei erillistä tietojen ’toimittamista’

KUNTA-LIITTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 140/2022 vp)

KUNTA LIITTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

- Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi **laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä** (RYTJ). Lain tavoitteena olisi toteuttaa Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä valtakunnallinen tietojärjestelmä. Kunnat ja maakuntien liitot velvoitettaisiin välittämään tehtävissään ja järjestelmissään syntyviä rakentamisen ja alueidenkäytön tietoja ja päätöksiä RYTJ:ään.
- Ehdotus **maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta** sisältää säännökset yleiskaavan, *asemakaavan, maakuntakaavan, kaavamääräysten ja tonnijakosuunnitelman tarkasta tietomallimuotoisesta esitystavasta*
- Esitys kytkeytyy myös ympäristöministeriön **esitykseen rakentamislaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi HE 139/2022**, joka sisältäisi säännökset *kuntien rakennusvalvontatehtävässä käsiteltävien ja syntyvien tietojen välittämisestä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään sekä rakennusten tietomallien vastaanottamisen ja tietomallien välittämisen edelleen RYTJ:ään.* Rakentamislaissa ja sen nojalla säädettäisiin lisäksi *rakentamisen lupien, rakennuslupaprosessiin liittyvien katselmusten, suunnitelmamallien ja toteumamallien tarkasta tietosisällöstä ja rakenteesta*.

YM:n ehdotuksen mukaan kunta välittäisi RYTJ:hin:

- Tieto kaavan vireille tulosta ja suunnittelualueen rajaus
- Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- Tieto kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamisesta
- Kaavaehdotus
- Tieto kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta
- Hyväksytty kaava
- Tieto kaavaa koskevan päätöksen muutoksenhaun vireilläolosta
- Tieto kaavan tai sen osan voimaantulosta
- Lainvoimainen kaava
- Hyväksytyn kaavan selostus
- Tieto kaavan kumoutumisesta
- Voimaantullut tonttijako sekä tieto tonttijaon kumoutumisesta;
- Rakennuskielto sekä tieto kiellon kumoutumisesta tai raukeamisesta
- Rakentamisrajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta
- Toimenpiderajoitus sekä tieto rajoituksen kumoutumisesta tai raukeamisesta
- Suunnittelutarvealue sekä tieto sen kumoutumisesta tai raukeamisesta
- Voimaantullut rakennusjärjestys
- Tiedot rakentamisen aloitusilmoituksesta tai aloituskokouksesta
- Tiedot pohjakatselmuksesta
- Tiedot sijaintikatselmuksesta
- Tiedot osittaisesta loppukatselmuksesta
- Tiedot loppukatselmuksesta rakennetun
- Rakentamislupapäätös liitteineen
- Maisematyölupapäätös
- Purkamislupapäätös
- Poikkeamislupapäätös
- Rakennuksen suunnitelmamalli
- Rakennuksen toteumamalli

Mitä kannatamme YM:n ehdotuksessa

- Digitalisaation edistämisen tavoite on kannatettava
- Yhteentoimivuuden edelleen kehittäminen kannatettavaa, mutta huomioitava, että **yhteentoimivuus luodaan siellä, missä tieto syntyy**. Yhteentoimivuuden toteutukseen tarvitaan rahoitusta kuntiin.
- Tietomallit ja standardirajapinnan kannatettavia
- Digitaalisen alustan hyödyntäminen kannatettavaa
- IFC-mallien hyödyntäminen rakennusvalvontaprosessissa kannatettavaa

- Valtakunnallisen **tiedonhallinnan kehittäminen olisi kannatettavaa**, mutta esitetty ratkaisu ei sujuvoita toimintaa, vaan luo kaksinkertaisen, kuntien kannalta turhan ja päällekkäisen tiedonylläpitoratkaisun

RYTJ-lain valmistelu on epäonnistunut – aikalisä on välttämätön

KUNTA-LIITTO

Lakiesityksissä esitetty tiedonhallintaratkaisu on raskas ja teettää kunnille tarpeetonta lisä-työtä ja valtavat kustannukset

KUNTA-LIITTO

Digitalisaatioon liittyvä sääntely hajoaa eri lakeihin

- Kuntaliitto on vakavasti huolissaan lakiesityksen laadusta ja esitetyn tiedonhallintaratkaisun käytännöntoimivuudesta.
- Kuntia ei ole riittävästi kuunneltu eikä kuntien tiedonhallinnan kokonaisuutta ole tunnistettu.
- Digitalisaatiota koskeva kokonaisuus hajoaisi eri lakeihin.
- Lakiesityksessä on vakavia periaatteellisia ongelmia sekä lukuisia korjausta ja tarkennuksia vaativia asioita. Asetusten valmistelu on oleellisin osin kesken.

Lakiesitys perustuu toimimattomaan tiedonhallintaratkaisuun

- Samojen tietojen tallentaminen kahdessa päällekkäisessä järjestelmässä esitetyllä tarkkuudella ja vaiheistuksella ei ole tarkoituksenmukaista.
- Kunnille suunnatut tiedontoimitusvelvoitteet ovat kohtuuttomat. Sen myötä tarvittaisiin lisäresursseja kaikkiin Suomen kuntiin.
- Kaavoitus-, rakennusvalvonta ja rakentaminen tapahtuvat aina jossain kunnassa. Tässä toiminnassa tiedot eivät kierrä keskistetyn järjestelmän kautta, vaan liikkuvat toimijoiden välillä.
- Esitys ei ratkaise olemassa olevia tiedonhallinnan ongelmia, vaan tuo lisää niitä.
- Digitalisaatiolla tavoiteltavat toiminnan sujuvoittamis-, kustannussäästö- ja tehokkuushyödyt eivät toteudu esityksen myötä.

Vaikutukset kuntiin

- Esitetty tiedonhallinta ratkaisu on kuntien kannalta päällekkäisenä ratkaisuna toimimaton ja aiheuttaa valtavasti lisätöitä kunnille. Tarvittaisiin lisäresursseja kaikkiin Suomen kuntiin.
- Ratkaisu aiheuttaisi kunnille mittavat kehityskustannukset sekä jatkuvia ylläpitokustannuksia. Muutoksia tulisi tehdä kuntien asiointipalveluihin, tuotantojärjestelmiin, rekistereihin ja rajapintoihin.
- Vaatisi myös erityissuunnitelmien arkistoinnin ratkaisua, mikä tuottaa huomattavia kustannuksia.
- Kuntaliitto arvioi, että valtakunnallisen yhteentoimivuuden saavuttamiseksi kunnille tarvittaisiin vähintään **6 miljoonaa euroa vuosittain seuraavan 10 vuoden ajan**. (YM:n arviot huomattavasti pienemmät).
- Ratkaisu rajoittaisi kuntien mahdollisuuksia päättää omista digitaalisista palveluistaan.
- Kuntien rakennusvalvonnan sähköisten asiointipalvelujen hinnat nousisivat uusien vaatimusten myötä noin 30%.
- Kaavojen tilaaminen konsulteilta kallistuisi vaatimustason noustessa.

KUNTA-LIITTO

- Lupakynnyksen noustessa lupatulot vähenisivät.

Rakennetun ympäristön lainsäädännöstä on tehtävä toimiva ja eheä kokonaisuus

KUNTA LIITTO

Aikalisä on välttämätön

KUNTA-LIITTO

Kuntaliiton käynnistämiä kuntien yhteisiä digihankkeita

Tavoitteina yhteentoimivuuden edistäminen, yhteiskehittäminen, kuntien välinen yhteistyö sekä ohjelmistoriippumattomuus

KUNTA LIITTO

Kuntaliiton käynnistämiä kuntien yhteisiä digihankkeita

2021 käynnistyneet / VM-rahoitus (valmistuu 10/2023):

Helsingin kaupunki 980 000 € (23 kuntaa)

Kunnan rakennusvalvonnan sähköisen lupaprosessin edelleen kehittäminen ja prosessien automatisointi

Rääkkylän kunta 447 000 € (22 kuntaa)

Pienten kuntien rakennusvalvonnan sähköisen asiointi- ja lupapalvelun käyttöönotto sekä ylikunnallisen yhteistyön kehittäminen

Oulun kaupunki 572 000 € (16 kuntaa)

Kaavan tuottaminen vakioidun tietomallin mukaisena eri ohjelmistoin

Tyrnävän kunta 697 000 € (24 kuntaa)

Pienten kuntien paikkatiedon hallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen ja toiminnan tehostaminen

Espoon kaupunki 571 000 € (9 kuntaa)

Kuntien rakennetun ympäristön infraomaisuuden hallinnan tietomallin toteutus ja tietovirrat

Espoon kaupunki 349 500 € (4 kuntaa)

Kiinteistöjen ennakoivan kunnossapidon mittarointi ja olosuhde- ja energiaseurannan kehittäminen digitalisaation ja automaation avulla

2021 käynnistyneet / YM-rahoitus:

Kuntaliitto / Rakennusjärjestyksen looginen tietomalli (valmistui 30.9.2022)

2022-käynnistymässä olevat / VM-rahoitus (valmistuu 9/2024):

Lohjan kaupunki 1.21 M€ (19 kuntaa)

Kaavatietojen digitalisointi sekä kunnan kaavayhdelmän digitointiohje

Sysmän kunta 799 000 € (9 kuntaa)

Kunnan infrapalvelujen digitalisointi sekä koulutusmateriaali kunnan kriittisen infran hallinnointiin

KUNTA-LIITTO

KUNTA LIITTO